

TANNHÄUSER

RICHARD WAGNER

De zanger-ridder Tannhäuser wordt heen en weer geslingerd tussen waan en werkelijkheid. In de zinnelijke, verleidelijke wereld van de Venusberg voedt hij zijn artistieke verbeelding; in het kasteel van de Wartburg treedt zijn kunst in dialoog met die van zijn collega-zangers. Venusberg en Wartburg zijn de twee polen van zijn bestaan: de artistieke vrijheid die Tannhäuser beleeft op de Venusberg moet worden vertaald naar kunst die van betekenis is voor de samenleving en voor de gemeenschap in de Wartburg. Beide werelden heeft Tannhäuser nodig, maar in geen van de twee aardt hij. Bij Venus dreigt hij ten onder te gaan aan vrijheid zonder remmingen; in de Wartburg botst hij op strenge normen en taboes.

Wanneer Tannhäuser in het bijzijn van zijn collega's bekent te hebben vertoefd op de Venusberg en daarmee de erotische drive achter zijn kunst openbaar maakt, wordt hij in de ban geslagen. Bij een lofzang aan de fysieke liefde wordt hij zelfs met de dood bedreigd want alleen de hogere liefde kan het onderwerp van kunst zijn, zo betoogt de zangerskring rond landgraaf en mecenas Hermann. Hoezeer Tannhäuser de goegemeente choqueert, één vrouw neemt het op voor hem en weet een gewelddadige afrekening te voorkomen. Het is Elisabeth, nicht van de landgraaf. Zij voelt zich bijzonder aangetrokken door de eigenzinnige en rebelse kunstenaar en koestert amoureuze gevoelens voor hem.

Uitgesloten door een conformistische samenleving en vol innerlijke onvrede trekt Tannhäuser naar Rome, waar hij tevergeefs hoopt verlossing te vinden bij de paus. Maar zoals de pauselijke staf nooit groene bladeren zal dragen, zo onmogelijk is ook Tannhäusers verlossing - aldus het onverbiddelijke verdict van het hoofd van de Kerk. Bij zijn terugkeer uit Rome wil Tannhäuser terug naar de roes op de Venusberg, maar zijn collega Wolfram belet dit en herinnert de zanger aan Elisabeth, die al die tijd voor Tannhäuser heeft geleden en die intussen overleden is. Het nieuws uit Rome van onverwachte goddelijke genade en verlossing voor de gekwelde kunstenaar komt te laat. Ook Tannhäuser heeft de geest gegeven.